

EVIDENCA GIBANJA ZDRAVSTVENIH DELAVCEV IN MREŽA ZDRAVSTVENIH ZAVODOV (RIZDDZ)

Kontaktne podatki

Nacionalni inštitut za javno zdravje
Trubarjeva 2, 1000 Ljubljana, Slovenija
NIJZ Podatkovni portal: podatkovni.portal@nijz.si

Pravna podlaga za zbiranje podatkov:

- Zakon o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva (Uradni list RS, št. 65/00, 47/15, 31/18, 152/20 – ZZUOOP, 175/20 – ZIUOPDVE, 203/20 – ZIUPOPDVE, 112/21 – ZNUPZ, 196/21 – ZDOsk, 206/21 – ZDUPŠOP, 141/22 – ZNUNBZ in 18/23 – ZDU-1O), oznaka NIJZ 16,
- Uredba (ES) št. 1338/2008 Evropskega parlamenta in sveta z dne 16. decembra 2008 o statističnih podatkih Skupnosti v zvezi z javnim zdravjem ter zdravjem in varnostjo pri delu,
- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10 – ZUPJS, 87/11, 40/12 – ZUJF, 21/13 – ZUTD-A, 91/13, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 111/13 – ZMEPIZ-1, 95/14 – ZUJF-C, 47/15 – ZZSDT, 61/17 – ZUPŠ, 64/17 – ZZDej-K, 36/19, 189/20 – ZFRO, 51/21, 159/21, 196/21 – ZDOsk, 15/22, 43/22, 100/22 – ZNUZSZS, 141/22 – ZNUNBZ in 40/23 – ZČmIS-1),
- Zakon o zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 23/05 – uradno prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 23/08, 58/08 – ZZdrS-E, 77/08 – ZDZdr, 40/12 – ZUJF, 14/13, 88/16 – ZdZPZD, 64/17, 1/19 – odl. US, 73/19, 82/20, 152/20 – ZZUOOP, 203/20 – ZIUPOPDVE, 112/21 – ZNUPZ, 196/21 – ZDOsk, 100/22 – ZNUZSZS, 132/22 – odl. US, 141/22 – ZNUNBZ in 14/23 – odl. US),
- Zakon o zdravniški službi (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 58/08, 107/10 – ZPPKZ, 40/12 – ZUJF, 88/16 – ZdZPZD, 40/17, 64/17 – ZZDej-K, 49/18, 66/19 in 199/21),
- Pravilnik o zdravniških licencah (Uradni list RS, št. 48/15 in 58/22),
- Pravilnik o pripravništvu in strokovnih izpitih zdravstvenih delavcev in zdravstvenih sodelavcev na področju zdravstvene dejavnosti (Uradni list RS, št. 76/22 in 58/23),
- Seznam poklicev v zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS št. 82/04),
- Odredba o seznamu poklicev za zdravstveno dejavnost (Uradni list RS, št. 111/22).

Namen zbirke podatkov

Baza podatkov izvajalcev (v nadaljevanju BPI) zdravstvene dejavnosti je temeljna nacionalna zbirka podatkov o organizacijskih enotah, zdravstvenem osebju in drugih zaposlenih v zdravstvu. Namenjena je načrtovanju in spremljanju mreže javne zdravstvene službe, načrtovanju in spremljanju gibanja zdravstvenega kadra ter izvajanju sistemov zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja. V okviru slednjega predstavlja referenčno bazo pri sklepanju pogodb z izvajalci, v postopkih obračunavanja opravljenih storitev, pri izdajanju receptnih obrazcev za osebno rabo, pri izbiri osebnega zdravnika, pri zdravniških komisijah, pri spremljanju porabe zdravil, pri spremljanju odsotnosti z dela zaradi bolezni, pri izvajanju sistema kartice zdravstvenega zavarovanja itd. Poleg navedenega služi tudi kot register posameznih skupin zdravstvenega osebja, posebej zdravnikov, zobozdravnikov, farmacevtov in zasebnih zdravstvenih delavcev.

Kratek opis zbirke podatkov

Zbirka BPI je fizično relacijska baza podatkov, kjer so različne baze povezane s ključi. Najpomembnejši sta baza izvajalcev zdravstvene dejavnosti, ki vsebuje vse v Sloveniji registrirane izvajalce in baza zdravstvenih delavcev, ki vsebuje poimensko vse zdravnike zobozdravnike, farmacevte, medicinske sestre in druge zaposlene v zdravstvu z vsaj visokošolsko izobrazbo. Relacija med njima je zaposlenost.

Kratka zgodovina zbirke podatkov

Projekt je bil izdelan leta 1997 po metodologiji informacijskega inženirstva s pomočjo orodja CASE ADW Knowledge-Ware. Podatkovna baza je tehnološko vzpostavljena kot relacijska baza DB2 na Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS). Upravljanje baze je po ZZPPZ v pristojnosti NIJZ¹, pristojnost ažuriranja podatkov pa je razdeljena med NIJZ in njegove območne enote in se odvija on-line po komunikacijskih povezavah, vzpostavljenih med ZZZS in NIJZ.

V bazi se nahajajo tudi podatki o vseh osebah, ki so bile kadarkoli po letu 1991 poimensko vpisane v bazo, kasneje pa so se upokojile, odselile, umrle, ipd. Ostalih oseb v bazi ni vpisanih, jih je pa možno poiskati v ročnih evidencah, ki izhajajo iz let pred 1991 ter jih po potrebi na osnovi pisne vloge, v katerih posredujejo potrebne podatke za vpis v BPI, naknadno vpisati. To možnost navadno izkoristijo predvsem zdravniki, ki so se upokojili pred letom 1991, pa želijo pisati recepte za osebno uporabo.

Poročevalci, njihove obveznosti, zaščita podatkov

Prvi vpis izvajalca v Bazo izvede NIJZ, le zasebne zdravstvene delavce vodi Ministrstvo za zdravje. Osnovni poročevalci vseh sprememb so izvajalci zdravstvene dejavnosti (kadrovske službe). Podatki o zdravnikih se dopolnjujejo tudi iz evidenc ZZS (opravljene specializacije, podiplomska znanja, nazivi, licence). Podatki o strokovnih izpitih se dopolnjujejo iz evidenc MZ, ZZZS popolnuje podatke o zaposlitvah in koncesijah, podatki o bivališču, spremembi imen in smrti pa se sproti obnavljajo iz CRP.

Metodološke osnove raziskovanja

Ciljna populacija: Vsi zdravstveni delavci in drugi delavci, zaposleni v zdravstvu, v skladu z navodili za spremljanje ter vsi izvajalci zdravstvene dejavnosti v Republiki Sloveniji.

Enota poročanja: Oseba in/ali izvajalec.

Enota opazovanja: Relacijska baza omogoča izpis enot glede na potrebe raziskovalca. Lahko izpišemo osebe, izvajalce ali zaposlitve glede na določene kriterije in v izbranem obdobju.

Referenčno obdobje: Podatki v bazi se ažurirajo sproti, shranjeni pa so tudi pretekli podatki. Izpis podatkov se lahko nanaša na poljubno izbrano obdobje od leta 1997.

Definicije

Izvajalec zdravstvenega varstva:

Izvajalec zdravstvenega varstva je pravna ali fizična oseba ali njuna podružnica, ki je uradno pooblaščen za izvajanje zdravstvenega varstva ali za njegovo podporo. To pomeni, da:

- je vpisana v Poslovni register Slovenije (PRS) kot poslovni subjekt ali kot podružnica poslovnega subjekta;
- ima v PRS vpisano vsaj eno dejavnost, ki se nanaša na izvajanje zdravstvenega varstva ali na njegovo podporo;

¹ NIJZ je od 01.01.2014 pravni naslednik Inštituta za varovanje zdravja RS (IVZ RS) ter devetih Zavodov za zdravstveno varstvo (ZZV).

- ima dovoljenje ZZS ali MZ za opravljanje te dejavnosti²;
- ima odločbo MZ o ustreznosti prostorov, v katerih obratujejo³.

Nivo v hierarhiji

Zaradi razvejanosti organizacijskih struktur nekaterih izvajalcev, le-te pri vpisu v bazo razvrščamo v tri nivoje, kjer nam izhodiščni nivo predstavlja nivo 5 - osnovni nivo. Na njem se nahaja večina izvajalcev (bolnišnice, zdravstveni domovi, lekarne, zasebni zdravstveni delavci itd. ter njim primerljive organizacijske enote (npr. posamezne klinike KC)). V primerih, ko se posamezni izvajalci iz osnovnega nivoja združujejo v zavod na višjem nivoju (npr. OZG, ZD Ljubljana, KC ipd.), temu izvajalcu pripišemo nivo 0 - nadrejeni izvajalec. Izvajalci, ki predstavljajo podrejeno organizacijsko enoto izvajalca na osnovni ravni (npr. zdravstvena postaja, klinični oddelek v KC, lekarniške podružnice ipd.), pa imajo nivo 10 – podrejeni izvajalec. Lokacije vseh teh izvajalcev imajo vedno oznako 99.

Lokacija

so vsi različni naslovi, na katerih delujejo poslovne enote izvajalca. V podatkovni bazi jih beležimo na isti način kot izvajalce, s tem, da jim pripišemo ustrezno šifro nivoja v hierarhiji. Izjemoma se kot eno lokacijo lahko beleži poslovne enote, ki se nahajajo v isti stavbi, imajo pa zaradi različnih vhodov v stavbo različne naslove.

Oddelek

je zaključena organizacijska enota zavoda, ki ima vsaj 15 postelj.

Ambulanta

je fizični prostor z določeno namensko opremo, v katerem lahko istočasno obravnavamo eno osebo. V njej se lahko odvija ena ali več ordinacij (ena dopoldne in druga popoldne), uvrščajo pa se lahko tudi v več ravni zdravstvenega varstva (primarno ali sekundarno raven, lahko tudi mešano: dopoldne primarna raven, popoldne sekundarna).

Ordinacija

je strokovno medicinska obravnava oseb v ambulanti (prostoru) neke vrste zdravstvene dejavnosti s strani enega zdravstvenega delavca = nosilca zdravstvene dejavnosti (zdravnik, zobozdravnik, psiholog, logoped,...) v enem časovnem obdobju.

Predstavlja torej prostorsko in timsko zaokroženo celoto v času, v katerem zdravnik s strokovnimi sodelavci (tim) zaseda neko ambulanto (prostor) zaradi strokovno medicinske obravnave oseb v neki vrsti zdravstvene dejavnosti.

V istem prostoru se lahko v različnih časovnih obdobjih odvijajo različne ordinacije (odvisno od nosilca tima = zdravnika). Vsak zdravnik s svojim timom namreč v času opravljanja dela v nekem prostoru predstavlja svojo ordinacijo.

Število ordinacij neke vrste zdravstvene dejavnosti v ustanovi tako predstavlja število zdravnikov oz. nosilcev dejavnosti, ki opravljajo delo v ambulantah te vrste zdravstvene dejavnosti.

Ordinacija lahko deluje na primarni ali na sekundarni ravni zdravstvenega varstva. V primerih, ko ordinacija obstaja na sekundarni ravni zdravstvenega varstva, pogovorno govorimo o specialistični ambulanti.

Specialistična ambulanta

² dovoljenje za delo od leta 2001 zdravnikom in zobozdravnikom izdaja ZZS, ostalim zdravstvenim delavcem pa MZ.

³ Potrdilo o ustreznosti prostorov se za en prostor izda samo enkrat. To pomeni, da ga v primeru, ko je bilo potrdilo za nek prostor enkrat že izdano, ni potrebno pridobiti na novo.

Glej definicijo ordinacije!

Zdravstveni delavci

so vsi tisti delavci, ki so si pridobili dodiplomsko ali podiplomsko izobrazbo zdravstvene smeri (zdravstveno šolo ali šolo za farmacevte) in opravili strokovni izpit na MZ oz. pri s strani MZ pooblaščenih zdravstvenih zavodih. Izjema so medicinske sestre, ki imajo priznana poklicno kvalifikacijo v skladu z evropsko uredbo št. 2005/36/ES.

Seznam poklicev v zdravstveni dejavnosti, ki se vodijo kot poklici zdravstvenih delavcev, je objavljen v Uradnem listu št. 82/2004.

Zdravstveni sodelavci

so vsi tisti delavci, ki nimajo izobrazbe zdravstvene smeri, zasedajo pa v zdravstvu delovna mesta zdravstvenih sodelavcev (primer: logopedi, psihologi, biologi itd.). V ta namen morajo imeti opravljen strokovni izpit na MZ. V kolikor delavec s tovrstno izobrazbo nima opravljenega strokovnega izpita na MZ, v zdravstvu ne more zasedati delovnih mest zdravstvenih sodelavcev. Seznam poklicev v zdravstveni dejavnosti, ki se vodijo kot poklici zdravstvenih sodelavcev, je objavljen v Ur.l.št. 82/2004.

Nezdravstveni delavci

so vsi ostali delavci zaposleni v zdravstvu, ki jim za delo, ki ga v zdravstvu opravljajo, ni potrebno opravljati strokovnega izpita na MZ (primer: ekonomisti, pravniki, informatiki, ipd., lahko pa tudi npr. logopedi, psihologi ipd., če v zdravstvu zasedajo takšna delovna mesta, za katera ni potrebno opravljati strokovnega izpita na MZ).

Specializacija

Specializacija je oblika podiplomskega strokovnega usposabljanja, ki je potrebno za dodatno in poglobljeno pridobivanje znanja in veščin na enem od strokovnih področij.

Licenca

Licenca je javna listina, ki dokazuje strokovno usposobljenost zdravnika za samostojno opravljanje zdravniške službe v Republiki Sloveniji na določenem strokovnem področju.

Licenco morajo po postopku, predpisanim s Pravilnikom o licencah, tako pridobiti vsi zdravniki, ki želijo v Republiki Sloveniji samostojno opravljati zdravniško službo.

Izdaja jo Zdravniška zbornica Slovenije (ZZS) in je veljavna le z izdano odločbo o podelitvi ali podaljšanju licence ali s potrdilom o izpolnjevanju pogojev za opravljanje zdravniške službe.

Koncesija

je dovoljenje zdravstvenemu delavcu, da lahko za potrebe javnih sredstev opravlja zasebno zdravstveno dejavnost na nekem strokovno medicinskem področju. Za opravljanje dejavnosti na primarni ravni jo izda ustrezen organ občine, za opravljanje dejavnosti na sekundarni ravni pa Ministrstvo za zdravje (MZ). Na osnovi koncesije se sklepajo pogodbe z ZZS.

Strokovni izpit

Strokovni izpit je potrdilo pooblaščenih ustanov, ki daje osebi pravico, da dela v svojem poklicu samostojno. Brez strokovnega izpita tako ne more delati noben zdravstveni delavec. Strokovni

izpit za višjo in visoko izobrazbo se opravlja na MZ v Ljubljani, strokovni izpiti za srednjo šolo pa po opravljenem pripravništvu pri delodajalcu oz. pri pooblaščenem izvajalcu. Velja tudi, da se strokovni izpit in s tem uradno priznana izobrazba osebi prizna tudi v primeru, ko ta v času zaposlitve pridobi višjo stopnjo izobrazbe kot jo je imela prej (opravi npr. tretji letnik visoke strokovne šole za različne

profile v zdravstvu (sestre, fizioterapevte, sanitarne ing. ipd.) in je na osnovi vloge MZ pridobila odločbo o oprostitvi opravljanja strokovnega izpita za višjo stopnjo izobrazbe.